

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN
EKONOMİK, SOSYAL, KÜLTÜREL UYUM SORUNLARINI ETKİLEYEN BAZI
ETMENLER**

Samiye ERDOĞAN¹
Hatice ŞİMŞEK BEKİR¹
H. Sinem ŞANLI¹

ÖZET

Eğitim Fakültesi öğrencilerinin ekonomik, sosyal, kültürel uyum düzeyinin yüksek olması, yalnız kendileri için değil, içinde yaşadıkları toplum içinde önemlidir. Sağlıklı bir neslin yetiştirilmesinde en etkin kişiler öğretmenlerdir. Bu nedenle araştırmada Eğitim Fakültesi öğrencilerinin ekonomik, sosyal, kültürel uyum sorunlarını etkileyen etmenleri incelemek amaçlanmıştır. Örneklemi Gazi Üniversitesi'ne bağlı Eğitim Fakültelerinde öğrenim gören birinci ve ikinci sınıf öğrencilerinden random yoluyla seçilen toplam 295 öğrenci oluşturmuştur. Bilgi sağlama yöntemi olarak anket formu kullanılmıştır. Sonuç olarak öğrencilerin sosyal ve kültürel uyum sorunlarında cinsiyetin etkisi önemli bulunmamış ($p>0.05$), ekonomik uyum sorunu bakımından ise farklı cinsteki öğrencilerin uyum sorunları arasında erkek öğrencilerin lehine önemli ($p<0.05$). bulunmuştur. Lise türü ve farklı yerleşim merkezinin ekonomik, sosyal, kültürel uyum sorunlarına etkisinin önemli olmadığı bulunmuştur ($p>0.05$). Aile tutumunun öğrencilerin ekonomik ve sosyal uyum sorunlarına etkisi önemli bulunmuş ($p<0.05$), kültürel uyum sorunu bakımından ise önemsiz olduğu saptanmıştır ($p>0.05$).

Anahtar Kelimeler: Eğitim Fakültesi öğrencileri, Ekonomik uyum, Sosyal uyum, Kültürel uyum sorunları

ABSTRACT

To develop high levels of economic, social and cultural standards for students of the Faculty of Education is not only important for the students themselves, but also for the community they live in. The largest impact on them comes from their teachers. This study aims to investigate other factors affecting economic, social and cultural integration problems of students in the Faculty of Education. To serve this purpose, 295 students were randomly selected from the first and second grade. To obtain data questionnaire method was used. The following results were found. Gender doesn't play a role in social and cultural integration problems ($p>0.05$), but it was found out that male students are more

¹ Gazi Üniversitesi, Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi, Aile ve Tüketici Bilimleri Eğitimi Bölümü, Beşevler/Ankara, samiye@gazi.edu.tr

influenced by economic integration problems ($p<0.05$). The type of high school and location have no effect on economic, social and cultural integration problems ($p>0.05$). The family attitude has an impact on economic and social integration problems ($p<0.05$), whereas it doesn't affect cultural integration problems ($p>0.05$).

Key Words: Students at Faculty of Education, Economic integration, Social integration, Problems of cultural integration

1.GİRİŞ

İnsan toplumsal kurallara uyarak yaşamakta ve aynı zamanda doğal ihtiyaçlarını doyurma çabası içinde bulunmaktadır.

Hızlı bir gelişme ve sanayileşme içerisine giren Türkiye’de ekonomik, sosyal, kültürel yönden değişimler birbirinden farklı yaşam biçimleri, inanç ve değerler sistemini de beraberinde getirmektedir. Bu değişimler farklı değer sistemlerinin ve yaşama biçimlerinin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Gençler gelişimlerinden kaynaklanan ve aynı zamanda çeşitli inanç, düşünce ve tutumlar karşısında farklı davranışlar içerisinde olabilmektedirler. Bu farklı davranışlar toplumun değer yargılarıyla zaman zaman çatışabilmektedir. Bireyin ruh sağlığını içinde yaşadığı kültür ve çevre koşullarından ayrı düşünmek güçtür. Ruhsal bakımdan sağlıklı olabilmek için önce temel gereksinimlerin daha sonra ise güven içinde olma, sevme, sevilme, ait olma, kabul görme, saygı ve kendini gerçekleştirme gibi ruhsal ihtiyaçların doyurulması gerekmektedir. Genetik ve organik niteliklerin yanında bireyin bedensel ve ruhsal bakımdan sağlık durumu, yetiştirme sürecindeki ihtiyaçlarının doyurulma düzeyi ile ilişkilidir. Bireyin kendi ile ilgili geliştirdiği öz imge toplumun ve ailenin sağlamış olduğu koşullara göre farklılaşır (Kızıltan, 1984:2; Bilâl, 1984:1).

Birey günlük yaşantısında devamlı problem çözme ve uyum sağlama durumu içerisindedir. Uyum sorunu denilince bireyin devamlı içinde bulunduğu tekdüze bir ilişkiler zinciri anlaşılmalıdır. Birey yaşamı boyunca farklı uyum deneyimleri yaşamak zorundadır (Alpan, 1992:14;).

Gençlik hem toplumsal, hem biyolojik, hem de ruhsal bir kavramdır. Gençlik kavramı zamana ve yere göre değişiklikler göstermektedir. Gençlik hangi nitelikleri ile anılırsa anılırsa toplumdaki farklı tutum, davranış, değer yargısı göstermektedir. Genç kavramı her ülkede farklı ortalama yaşa, kültüre, etkenlere, yasal uygulamalara tabidir. Bu durumda her toplumun genç olarak kabul ettiği kişilerin tümüne gençlik adı verilebilir (Alpan, 1992:3; (Yörükoğlu, 2005). Genç, içinde yaşadığı kültürel ortamdan etkilenerek kişiliğini kazanır.

Türkiye’de ki gençlerin uyum sorunları dünyanın her yerinde her zaman görülebilen gelişimsel uyum sorunlarıyla büyük benzerlik gösterir, ancak bazı uyum sorunları, içinde yaşanılan toplumdaki kaynaklanır. Toplumun daha huzurlu, dinamik bir yapıya kavuşabilmesi büyük ölçüde onu oluşturan bireylerin uyum düzeyleri ile ilişkilidir. Toplumun beklentileri karşısında denge kurmada başarısızlığa uğrama korkusu özellikle gençlerde uyum sorunlarının ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Uyum sorunlarının genellikle toplumların kendi yapısal özelliğinden kaynaklandığı bilinmektedir. Özellikle

gençlerin yaşadığı toplumun kültürü, aile yapısı, anne-baba tutumları, ailenin ekonomik düzeyi gibi etmenler uyum üzerinde etkili olabilmektedir.

Eğitim Fakültelerinde okuyan öğrencilerin iyi bir eğitim görmesi, sağlıklı koşullarda yetişmeleri toplumun geleceğini etkilemektedir. Çünkü öğretmenler sağlıklı bir neslin yetiştirilmesinde en etkin kişilerdir. Bu nedenle eğitim fakültelerinde okuyan öğrencilerin sorunlarına özenle sahip çıkılması ve acil çözümler bulunması yanında onlara en verimli olabilecekleri çevresel ve fiziksel ortamların yaratılması gerekmektedir. Bunun yapılabilmesi için ise eğitim fakültelerinde okuyan öğrencilerin ekonomik, sosyal, kültürel uyum sorunlarının ve bu sorunları etkileyen etmenlerin bilinmesi gerekmektedir. Bu araştırma eğitim fakültesi öğrencilerinin ekonomik, sosyal, kültürel uyum sorunlarını oluşturabilecek bazı etmenlerin etkilerinin ortaya konması bakımından önemlidir. Eğitim fakültelerinde okuyan öğrencilerin ekonomik, sosyal, kültürel uyum sorunlarını etkileyen etmenlerin bilinmesi; bu sorunlara çözüm yolu bulunmasında yarar sağlayabileceği gibi öğrencilerin sorunlarına bilinçli yaklaşıma da katkıda bulunabilir. Üniversite öğrencilerinin uyumunu etkileyen etmenlerle ilgili yurtdışında ve ülkemizde birçok araştırma yapılmıştır. Ancak bu araştırmada eğitim fakültelerinde okuyan öğrencilerin ekonomik, sosyal, kültürel uyum sorunlarını oluşturabilecek bazı etmenlerin mümkün olduğunca çoğaltılıp, çeşitli boyutlar içerisinde ele alınması amaçlanmıştır.

2.MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırmanın evrenini Gazi Üniversitesi'ne bağlı Eğitim Fakültelerinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Örnekleme ise her fakültenin birinci ve ikinci sınıf öğrencilerinden random yoluyla seçilen toplam 295 öğrenci oluşturmuştur.

Örneklem grubunun Fakültele göre dağılımı Çizelge 1'de verilmiştir.

Çizelge 1. Örnekleme Dahil Edilen Öğrencilerin Devam Ettikleri Fakültele Göre Dağılımı

Fakülteler	Kız	%	Erkek	%	Toplam	%
Gazi Eğitim Fakültesi	40	32.5	66	38.4	106	35.9
Mesleki Eğitim Fakültesi	26	21.1	9	5.2	35	11.9
Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi	8	6.5	12	7.0	20	6.8
Ticaret-Turizm Eğitim Fakültesi	11	8.9	13	7.6	24	8.1
Kırşehir Eğitim Fakültesi	16	13.0	14	8.1	30	10.2
Kastamonu Eğitim Fakültesi	19	15.5	11	6.4	30	10.2
Teknik Eğitim Fakültesi	3	2.5	47	27.3	50	16.9
Toplam	123	100.0	172	100.0	295	100.0

Bilgi sağlama yöntemi olarak 24 sorudan oluşan anket formu kullanılmıştır. Anket formunun ön uygulaması yapılmış olup, ön uygulamadan elde edilen bilgiler doğrultusunda değişiklik ve düzenlemeler yapılmıştır. Toplam verilerin istatistiksel analizi için SPSS 10.0 paket programı kullanılmıştır. Toplam verilerin yüzde ve frekans dağılımlarına bakılmış, cinsiyet, lise türü, yerleşim birimi ve öğrencinin aile yapısını (koruyucu, demokratik, otoriter, ilgisiz) algılamasının uyum sorunlarına etki edip etmediğini belirlemek için X^2 testi uygulanmıştır.

3.BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmaya dahil edilen Eğitim fakültelerinde okuyan öğrencilerin demografik özellikleri ve cinsiyet, lise türü, yerleşim birimi, ve öğrencinin aile yapısını (koruyucu, demokratik, otoriter, ilgisiz) algılamasının ekonomik, sosyal, kültürel uyum sorunlarına etki edip etmediğinin istatistiksel olarak önemli olup olmadığını belirlemek için yapılan analiz sonuçları aşağıda tablolar halinde sunulmaktadır.

Çizelge 2. Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

		N	%
Cinsiyet	Kız	148	50.0
	Erkek	147	49.8
	Toplam	295	100.0
Lise Türü	Klasik Lise	111	37.6
	Meslek Lisesi	133	45.1
	Anadolu Lisesi	51	17.3
	Toplam	295	100.0
Farklı Yerleşim Birimi	Köy	28	9.5
	Kasaba	42	14.2
	Şehir	194	65.8
	Okuduğu Şehir	31	10.5
	Toplam	295	100.0
Ailenin Tutumu	Aşırı Koruyucu	60	20.3
	Demokratik	200	67.8
	Sıkı Disiplinli Otoriter	26	8.8
	İlgisiz	9	3.1
	Toplam	295	100.0

Çizelge 2’de öğrencilerin % 50.2’ sini kız, % 49.8’ ini erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Öğrencilerin mezun oldukları lise türü sırasıyla % 45.1 meslek lisesi, % 37.6 klasik lise, % 17.3 Anadolu lisesi şeklindedir. Öğrencilerin üniversiteye başlamadan önce yaşadıkları yerleşim birimi sırasıyla % 65.8 şehir, % 14.2 kasaba, % 10.5 üniversitede okunulan şehir, % 9.5 köy şeklindedir. Öğrencilerin % 64.7’sini ailesinde kendinden başka üniversite öğrenimi görmeyen, % 35.3’ünü ise üniversite öğrenimi gören oluşturmaktadır. Öğrencilerin % 67.8’ i ailelerinin kendilerine karşı tutumunu demokratik bulurken, % 20.3’ ü ailelerini aşırı koruyucu olarak nitelemekte, % 8.8’ i ailesi için sıkı disiplin, otoriter nitelemesinde bulunmakta, % 3.1’ i ise ailesini ilgisiz bulmaktadır.

Çizelge 3.Öğrencilerin Kişiliklerini Geliştirmede Önemli Gördüğü Etkenlerin Dağılımı

	N	%
Aile	132	44.7
Çevredeki Kişiler	112	38.0
Üniversite Eğitimi	43	14.6
Kitle İletişim Araçları	8	2.7
Toplam	295	100.0

Çizelge 3' de öğrenciler kişiliklerinin gelişiminde önemli etken olarak sırasıyla % 44.7 ailesini, % 38.0 çevresindeki kişileri, % 14.6 üniversite eğitimini, % 2.7 kitle iletişim araçlarını görmektedir. Aile yapısının ve ailede çocuğa karşı geliştirilen tutum ve davranışların, çocuğun olumlu ya da olumsuz karakter , kişilik ve kimlik sahibi olmasında en önemli etkiye sahip olduğu kuramcılarının birleştikleri önemli bir konudur (Maccoby, 1984: 317-328 ; Cattanach, 1993: 31-34).

Çizelge 4.Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Üniversite Yaşamına Ekonomik, Sosyal, Kültürel Uyum Sorunları Dağılımı

Uyum Sorunu	Cinsiyet	Kız		Erkek		Toplam		x ²	S.D.	Önem Düzeyi
		n	%	n	%	n	%			
Ekonomik Uyum	Sorun var	94	63.5	111	75.5	205	69.5	5.006	1	.025*
	Sorun yok	54	36.5	36	24.5	90	30.5			
	Toplam	148	50.2	147	49.8	295	100.0			
Sosyal Uyum	Sorun var	63	42.6	62	42.2	125	42.4	0.005	1	.946
	Sorun yok	85	57.4	85	57.8	170	57.6			
	Toplam	148	50.2	147	49.8	295	100.0			
Kültürel Uyum	Sorun var	51	34.5	54	36.7	105	35.6	0.167	1	.683
	Sorun yok	97	65.5	93	63.3	190	64.4			
	Toplam	148	50.2	147	49.8	295	100.0			

*p<0.05

Çizelge 4'de kız ve erkek öğrencilerin uyum sorunları karşılaştırıldığında, kız öğrencilerin sosyal uyum, erkek öğrencilerin ise ekonomik ve kültürel uyum sorunlarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Cinsiyetin ekonomik, sosyal, kültürel uyum sorunlarına etki edip etmediği istatistiksel olarak incelendiğinde sadece ekonomik uyum sorunlarında cinsiyetin etkisi önemli (p<0.05), sosyal ve kültürel uyum sorunlarında ise önemsiz (p>0.05) bulunmuştur. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre ekonomik uyum sorunlarının önemli çıkmasının nedeni Türk toplumunun kültür yapısından dolayı erkek çocukların ekonomik durum zorlanarak da

olsa üniversiteye gönderilmesi, kız çocukların ise sadece ekonomik durumu iyi olan aileler tarafından üniversiteye gönderilmesinden kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir. Cinsiyetin sosyal ve kültürel uyum sorunlarında etkisinin olmaması ise üniversite öğrencilerinin genel olarak aynı sosyal ve kültürel uyum sorunlarını yaşadıklarını düşündürmektedir. Kızıltan (1984:84)'ın üniversite öğrencilerinin kişisel ve sosyal uyum düzeylerini etkileyen etmenler konulu araştırmasında cinsiyetlerine göre öğrencilerin sosyal ve genel uyum düzeylerinde önemli fark bulunmamış, kişisel uyum düzeyi bakımından ise farklı cinsteki öğrencilerin uyum düzeyleri arasında, erkek öğrencilerin lehine önemli fark olduğu saptanmıştır. Sivrikaya (1992:109)'nın araştırmasında cinsiyete göre üniversite öğrencilerinin uyum düzeyleri arasında .05 anlam düzeyinde bir farklılığın olmadığı belirlenmiştir.

Çizelge 5. Öğrencilerin Lise Türüne Göre Üniversite Yaşamına Ekonomik, Sosyal, Kültürel Uyum Sorunları Dağılımı

Uyum Sorunu	Lise Türü	Klasik Lise		Meslek Lisesi		Anadolu Lisesi		Toplam		x ²	S.D.	Önem Düzeyi
		n	%	n	%	n	%	n	%			
Ekonomik Uyum	Sorun var	70	63.1	97	72.9	38	74.5	205	69.5	3.512	2	.173
	Sorun yok	41	36.9	36	27.1	13	25.5	90	30.5			
	Toplam	111	37.6	133	45.1	51	17.3	295	100.0			
Sosyal Uyum	Sorun var	48	43.2	57	42.9	20	39.2	125	42.4	0.255	2	.880
	Sorun yok	63	56.8	76	57.1	31	60.8	170	57.6			
	Toplam	111	37.6	133	45.1	51	17.3	295	100.0			
Kültürel Uyum	Sorun var	36	32.4	46	34.6	23	45.1	105	35.6	2.552	2	.279
	Sorun yok	75	67.6	87	65.4	28	54.9	190	64.4			
	Toplam	111	37.6	133	45.1	51	17.3	295	100.0			

Çizelge 5'de öğrencilerin mezun oldukları lise türüne göre, ekonomik, sosyal ve kültürel uyum sorunları incelendiğinde anadolu lisesi mezunlarının ekonomik uyum (%74.5) sorunlarının meslek lisesi (%72.9) ve klasik lise (%63.1) mezunlarına göre daha yüksek olduğu, klasik lise mezunlarının ise sosyal (%43.2) uyum sorunlarının meslek lisesi (%42.9) ve anadolu lisesi (%39.2) mezunu öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Kültürel uyum konusunda anadolu lisesi mezunlarının (%45.1) meslek lisesi (34.6) ve klasik lise (32.4) mezunlarına göre daha fazla uyum sorunu yaşadıkları görülmektedir. Bunun nedeni Anadolu lisesi mezunlarının üniversite yaşamından beklentileri ile ilişkili olabilir.

Öğrencilerin mezun oldukları lise türünün ekonomik, sosyal, kültürel uyum sorunlarına etkisi istatistiksel olarak incelendiğinde önemli olmadığı ($p>0.05$) bulunmuştur. Alpten (1993:136) araştırmasında öğrencilerin bitirmiş oldukları orta öğrenim türüne göre oluşturulan gruplar arasında uyum düzeyleri yönünden önemli bir fark olmadığını bulmuştur.

Çizelge 6. Öğrencilerin Farklı Yerleşim Merkezlerine Göre Üniversite Yaşamına Ekonomik, Sosyal, Kültürel Uyum Sorunları Dağılımı

Uyum Sorunu	Farklı Yerleşim Merkezleri	Köy		Kasaba		Şehir		Okunulan Şehir		Toplam		x ²	S.D.	Önem Düzeyi
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%			
Ekonomik Uyum	Sorun var	22	78.6	29	69.0	134	69.1	20	64.5	205	69.5	1.471	3	.689
	Sorun yok	6	21.4	13	31.0	60	30.9	11	35.5	90	30.5			
	Toplam	28	9.5	42	14.2	194	65.8	31	10.5	295	100.0			
Sosyal Uyum	Sorun var	12	42.9	17	40.5	85	43.8	11	35.5	125	42.4	0.832	3	.842
	Sorun yok	16	57.1	25	59.5	109	56.2	20	64.5	170	57.6			
	Toplam	28	9.5	42	14.2	194	65.8	31	10.5	295	100.0			
Kültürel Uyum	Sorun var	14	50.0	13	31.0	71	36.6	7	22.6	105	35.6	5.305	3	.151
	Sorun yok	14	50.0	29	69.0	123	63.4	24	77.4	190	64.4			
	Toplam	28	9.5	42	14.2	194	65.8	31	10.5	295	100.0			

Çizelge 6'da görüldüğü gibi, yaşamlarının büyük bir kısmını köyde geçirenlerin ekonomik (%78.6) ve kültürel (%50) uyum sorunlarının yüksek olduğu görülmektedir. Buna göre kısıtlı kültürel çevrelerde, kalabalık ve ekonomik olanakları sınırlı ailelerde yetişen gençlerin uyum sorunlarının daha yüksek olduğu söylenebilir. Yaşamlarının büyük bir kısmını şehirde geçiren öğrencilerin sosyal uyum sorunlarının köyde ve kasabada geçirenlere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Ancak oranlar arasındaki fark çok küçüktür. Sosyal uyum konusunda en az sorunu, yaşamlarının büyük bir kısmını üniversiteyi okuduğu şehirde geçirenler (%35.5) yaşamaktadır.

Öğrencilerin ekonomik, sosyal ve kültürel uyum sorunlarına farklı yerleşim merkezlerinin etki edip etmediği istatistiksel olarak incelendiğinde etkinin önemsiz ($p>0.05$) olduğu bulunmuştur. Bu durum sınırlı imkanları olan bölgelerde yaşayan, kalabalık ve ekonomik olanakları iyi olmayan ailelerde yetişen gençlerin üniversiteyi okumak için büyük şehir'e geldiklerinde yeni sosyal çevre, arkadaş edinme yerine eski sosyal yapılarına uygun ortamlarda bulunarak eski ilişkilerini sürdürdükleri şeklinde açıklanabilir. Alpten (1993:136)'in yaptığı çalışmada öğrencilerin yaşamlarının çoğunu büyük şehir, şehir, köy ve kasabada geçirmeleri ile uyum düzeyleri arasında önemli fark olmadığı bulunmuştur.

Çizelge 7. Öğrencilerin Aile Tutumuna Göre Üniversite Yaşamına Ekonomik, Sosyal, Kültürel Uyum Sorunları Dağılımı

Uyum Sorunu	Aile Tutumu	Aşırı Koruyucu		Demokratik		Sıkı Disiplin Otoriter		İlgisiz		Toplam		x ²	S.D.	Önem Düzeyi
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%			
		Ekonomik Uyum	Sorun var	39	65.0	134	67.0	23	88.5	9	100.0			
Sorun yok	21	35.0	66	33.0	3	11.5	-	-F	90	30.51				
Toplam	60	20.34	200	67.80	26	8.81	9	3.05	295	100.0				
Sosyal Uyum	Sorun var	26	43.3	81	40.5	10	38.5	8	88.9	125	42.37	8.448	3	.038*
Sorun yok	34	56.7	119	59.5	16	61.5	1	11.1	170	57.63				
Toplam	60	20.34	200	67.80	26	8.81	9	30.5	295	100.0				
Kültürel Uyum	Sorun var	20	33.3	72	36.0	8	30.8	5	55.6	105	35.59	1.976	3	.577
Sorun yok	40	66.7	128	64.0	18	69.2	4	44.4	190	64.41				
Toplam	60	20.34	200	67.80	26	8.81	9	30.5	295	100.0				

*p<0.05

Çizelge 7 incelendiğinde, aileleri ilgisiz (% 100.0) ve sıkı disiplin, otoriter (% 88.5) tutum gösteren öğrencilerin ekonomik uyum sorunları oranları, aşırı koruyucu, demokratik tutum gösterenlere kıyasla daha yüksektir. Aileleri ilgisiz (% 88.9) ve aşırı koruyucu (% 43.3) tutum gösteren öğrencilerin sosyal uyum sorunları oranlarının demokratik ve sıkı disiplin-otoriter tutum gösterenlere kıyasla daha yüksek olduğu görülmektedir.

Aile tutumunun öğrencilerin ekonomik, sosyal uyum sorunlarına etki edip etmediği istatistiksel açıdan incelendiğinde etkinin önemli (p<0.05) olduğu bulunmuştur. Buna göre aileleri ilgisiz tutum gösteren öğrencilerin, aileleri sıkı disiplin-otoriter, aşırı koruyucu, demokratik tutum gösterenlere kıyasla ekonomik ve sosyal konularda daha fazla uyum sorunu yaşadıkları söylenebilir. İlgisiz tutum içinde yetişen çocuklara hiçbir limit konulmadığı, hiçbir ihtiyacı karşılanmadığı, ebeveynlerin yaşantısında stres noktası oldukları için kendileri ifade edememekte, başkalarını sevmekte güçlük çekmekte ve öz saygı azlığı yaşamaktadırlar (Bee, 1996:248; Jersild, 1971:53; Kuzgun, 1972:16). Bu durumda olan öğrenciler çevreye karşı anti sosyal davranışlar gösterebilmekte ve sosyal ilişkilerinde pasif olabilmektedirler. Kızıltan (1984) ailenin disiplin anlayışının demokratik olmasının uyum düzeyi üzerinde olumlu etki yarattığını vurgulamıştır. Bilâl (1984) çocukların kişisel, sosyal ve genel uyum düzeyleri yönünden demokratik ana-baba tutumlarının, otoriter ana-baba tutumlarına göre daha elverişli olduğunu belirtmiştir.

Aileleri ilgisiz(%55.6) ve demokratik tutum(%36.0) gösteren öğrencilerin kültürel uyum sorunları oranları aşırı koruyucu, sıkı disiplin-otoriter tutum gösterenlere kıyasla daha yüksektir. Aile tutumunun öğrencilerin kültürel uyum sorunlarına etkisinin istatistiksel açıdan önemsiz (p>0.05) olduğu bulunmuştur.

Çizelge 8. Öğrencilerin Cinsiyete Göre Üniversite Yaşamına Uyumunu Güçleştiren Sosyal Nedenlere İlişkin Yaşadıkları Sorunların Durumu

Sosyal Uyum Sorunları	Cinsiyet	Kız		Erkek		Toplam		x ²	S.D.	Önem Düzeyi
		n	%	n	%	n	%			
Ev arkadaşlarıyla ilişkiler	Sorun var	25	16.9	24	16.3	49	16.6	.017	1	.896
	Sorun yok	123	83.1	123	83.7	246	83.4			
	Toplam	148	16.9	147	49.8	295	100.0			
Yurt arkadaşları ile ilişkiler	Sorun var	25	16.9	24	16.3	49	16.6	.017	1	.896
	Sorun yok	123	83.1	123	83.7	246	83.4			
	Toplam	148	16.9	147	49.8	295	100.0			
Fakülte arkadaşları ile olan ilişkiler	Sorun var	29	19.6	49	33.3	78	26.4	7.157	1	.007*
	Sorun yok	119	80.4	98	66.7	217	73.6			
	Toplam	148	50.2	147	49.8	295	100.0			
Yeni ark. grubu kurma ve bu gruba girme.zorluk çekme	Sorun var	31	20.9	47	32.0	78	26.4	4.611	1	.032*
	Sorun yok	117	79.1	100	68.0	217	73.6			
	Toplam	148	50.2	147	49.8	295	100.0			
Ev sahibiyle ilişkiler	Sorun var	1	8.1	15	10.2	27	9.2	.390	1	.532
	Sorun yok	136	91.9	132	89.8	268	90.8			
	Toplam	148	50.2	147	49.8	295	100.0			
Komşularla ilişkiler	Sorun var	11	7.4	24	16.3	35	11.9	5.579	1	.018*
	Sorun yok	137	92.6	123	83.7	260	88.1			
	Toplam	148	50.2	147	49.8	295	100.0			
Yakın çevrede esnafla ilişkiler	Sorun var	14	9.5	12	8.2	26	8.8	.154	1	.695
	Sorun yok	134	90.5	135	91.8	269	91.2			
	Toplam	148	50.2	147	49.8	295	100.0			
Karşı cinsle olan arkadaşlık ilişkileri	Sorun var	22	14.9	40	27.2	62	21.0	6.772	1	.009*
	Sorun yok	126	85.1	107	72.8	233	79.0			
	Toplam	148	50.2	147	49.8	295	100.0			
Toplumun Bakış açısı	Sorun var	47	31.8	69	46.9	116	39.3	7.124	1	.008*
	Sorun yok	101	68.2	78	53.1	179	60.7			
	Toplam	148	50.2	147	49.8	295	100.0			
Çok iyi anlaşılan arkadaşın olmaması	Sorun var	25	16.9	29	19.7	54	18.7	.397	1	.529
	Sorun yok	123	83.1	118	80.3	241	81.7			
	Toplam	148	50.2	147	49.8	295	100.0			

*p<0.05

Çizelge 8 incelendiğinde kız öğrencilerin en yüksek oranda toplumun öğrenciye bakış açısı (% 31.8) ve yeni arkadaş grubu kurma ve bu gruba girmede zorluk çekmede (% 20.9) sorun yaşadıklarını belirttikleri, erkek öğrencilerin ise en yüksek oranda toplumun öğrenciye bakış açısı (% 46.9) ve fakülte arkadaşları ile olan ilişkilerinde (% 33.3) sorun yaşadıklarını belirttikleri görülmektedir.

Öğrencilerin üniversite yaşamına uyumunu güçleştiren sosyal nedenlere ilişkin yaşadıkları sorunlarına cinsiyetin etki edip etmediği incelendiğinde, erkekler lehine fakülte arkadaşları ile olan ilişkiler, yeni arkadaş grubu kurma ve bu gruba girme zorluk çekme, komşularla ilişkiler, karşı cinsle olan arkadaşlık ilişkileri, toplumun öğrenciye bakış açısı maddelerinde istatistiksel olarak önemli bulunmuştur ($p < 0.05$). Buna göre erkek öğrenciler fakülte arkadaşları, komşular, karşı cinsle olan ilişkilerinde, yeni arkadaş grubu kurma ve bu gruba girmede kız öğrencilere göre daha fazla sorun yaşamakta ve toplumun öğrenciye bakış açısından daha fazla etkilenmektedirler. Bu durumun kızlarda ergenlik çağıının daha az problemlili geçmesinden dolayı daha uyumlu ilişkiler kurmalarından, kızlarda arkadaşlık ilişkilerinin erkeklere göre daha erken başlaması ve daha yoğun yaşanmasından kaynaklandığı düşünülebilir. Alperden (1993:158)'in araştırmasında öğrencilerin sosyal ilişkileriyle ilgili değişkenlerden karşı cins ve aynı cinsten arkadaşlarla olan ilişkilerinden memnun olma düzeylerinin öğrencilerin uyum düzeyi üzerindeki etkileri önemli bulunmuştur.

Çizelge 9. Öğrencilerin Cinsiyete Göre Üniversite Yaşamına Uyumunu Güçleştiren Nedenlere İlişkin Yaşadıkları Sorun Durumu

Sorunlar	Cinsiyet	Kız		Erkek		Toplam		x ²	S.D
		n	%	n	%	n	%		
Şehrin büyüklüğü ve kültürel yapısı	Sorun var	17	11.5	37	25.2	54	18.2	9.234	1
	Sorun yok	131	88.5	110	74.8	241	81.7		
	Toplam	148	50.2	147	49.8	295	100.0		
Şehrin büyüklüğünün güvensizlik yaratması	Sorun var	18	12.2	31	21.1	49	16.6	4.242	1
	Sorun yok	130	87.8	116	78.9	246	83.4		
	Toplam	148	50.2	147	49.8	295	100.0		
Okunulan şehri yeterince tanımama	Sorun var	40	27.0	22	15.0	62	21.0	6.463	1
	Sorun yok	108	73.0	125	85.0	233	79.0		
	Toplam	148	50.2	147	49.8	295	100.0		
Şehrin ulaşım durumunu bilmeme	Sorun var	13	8.8	15	10.2	28	9.5	.173	1
	Sorun yok	135	91.2	132	89.8	267	90.5		
	Toplam	148	50.2	147	49.8	295	100.0		
Arkadaşlarla ilişkisinin iyi olmaması	Sorun var	7	4.7	4	14.3	11	3.7	.829	1
	Sorun yok	141	95.3	27	97.3	284	96.3		
	Toplam	148	50.2	147	49.8	295	100.0		
Kültürel faaliyet alanlarını bilmeme	Sorun var	42	28.4	29	19.7	71	24.1	3.020	1
	Sorun yok	106	71.6	118	80.3	224	75.9		
	Toplam	148	50.2	147	49.8	295	100.0		
Kaynak erişim birimlerini ve yerleşim yerini bilmeme	Sorun var	21	14.2	29	19.7	50	16.9	1.607	1
	Sorun yok	127	85.8	118	80.3	245	83.1		
	Toplam	148	50.2	147	49.8	295	100.0		

* $p < 0.05$

Çizelge 9 incelendiğinde kız öğrencilerin okunulan şehri yeterince tanımama (% 27.0) ve kültürel faaliyet alanlarını bilememe seçeneklerinde erkek öğrencilere göre daha fazla sorun yaşadıkları, erkek öğrencilerin ise şehrin büyüklüğü ve kültürel yapısı (% 25.2) , şehrin büyüklüğünün güvensizlik yaratması (% 21.1), şehrin ulaşım durumunu bilmeme (% 10.2), arkadaşlarla ilişkilerin iyi olmaması (% 14.3), kaynak erişim birimlerini ve yerleşim yerini bilememe (% 19.7) seçeneklerinde kız öğrencilere göre daha fazla sorun yaşadıkları görülmektedir.

Öğrencilerin üniversite yaşamına uyumunu güçleştiren nedenlere ilişkin yaşadıkları sorunlarına cinsiyetin etki edip etmediği incelendiğinde, şehrin büyüklüğü ve kültürel yapısı, şehrin büyüklüğünün güvensizlik yaratması, okunulan şehri yeterince tanımamaya ilişkin yaşanan sorunlarda etkinin önemli ($p < 0.05$), diğer maddelerde ise önemsiz olduğu ($p < 0.05$) bulunmuştur.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada eğitim fakültelerinde okuyan öğrencilerin ekonomik, sosyal, kültürel uyum sorunlarını etkileyebilecek bazı etmenler ele alınarak, etkilerinin ortaya konulmasına çalışılmıştır. Sonuç olarak cinsiyetin öğrencilerin sosyal ve kültürel uyum sorunlarına etkisi önemli bulunmamış ($p>0.05$), ekonomik uyum sorunu bakımından ise farklı cinsteki öğrencilerin uyum sorunlarının erkek öğrenciler lehine önemli olduğu ($p<0.05$) saptanmıştır. Buna göre Üniversitelerde çeşitli birimler düzeyinde part-time çalışma sistemleri geliştirilebilir. Bu sistem içinde her öğrenci bilgi, beceri ve yeteneğine göre mal ve hizmet üreterek ekonomik sorunlarını en alt düzeye indirebilir.

Öğrencilerin ekonomik, sosyal, kültürel uyum sorunlarına lise türü ve farklı yerleşim biriminin etkisinin olmadığı bulunmuştur ($p>0.05$).

Aile tutumunun öğrencilerin ekonomik ve sosyal uyum sorunlarına etkisi önemli bulunmuş ($p<0.05$), kültürel uyum sorununun ise önemsiz olduğu saptanmıştır ($p>0.05$). Ana-baba tutumlarının çocukların uyum düzeyleri üzerindeki etkilerinin incelenmesi, kuramsal açıdan sosyal bilimler alanına katkıda bulunabileceği gibi, öğrenci uyumsuzluklarını azaltma ve çözüm getirme açısından yönetici, eğitimci ve psikolog gibi uygulama alanında çalışmakta olan uzmanlara ve öğrencilerin kendilerine de yararlı olabilir. Bu nedenle tüm üniversitelerde psikolojik danışma ve rehberlik merkezleri kurularak, kurulu olanların işler hale getirilerek, ekonomik ve sosyal uyum sorunu yaşayan öğrencilerin bu sorunları anne-baba tutumları da dikkate alınarak çözümlenebilir.

Ülkemizde henüz yaygın uygulama alanı olmayan ana-baba okulları, evlilik ve aile danışma merkezleri Türkiye genelinde yaygınlaştırılarak, bu sayede gençlerin üniversitelere sorunsuz gelmeleri sağlanabilir.

Aile ortamlarında, anne-babaların çocuklarıyla olan ilişkileri konusunda basın, radyo, televizyon, internet gibi araçlardan yararlanma yollarına gidilmeli, her düzeydeki ana-babaya hitap eden aile içindeki sosyal ilişkilerin önemini ve niteliğin nasıl olması gerektiğini vurgulayan programlar hazırlanması ve ailelerin bilinçlenmeleri sağlanabilir. Cinsiyet, öğrencilerin üniversite yaşamına uyumunu güçleştiren sosyal nedenlere ilişkin yaşadıkları sorunlardan fakülte arkadaşları ile olan ilişkiler, yeni arkadaş grubu kurma ve

gruba girmede zorluk çekme, komşularla ilişkiler, karşı cinsle olan arkadaşlık ilişkileri, toplumun öğrenciye bakış açısı maddelerinde erkek öğrenciler lehine önemli bulunmuştur ($p<0.05$). Ev, yurt, ev sahibi, yakın çevredeki esnafla ilişkiler ve çok iyi anlaşılan arkadaşın olmaması maddelerinde ise cinsiyet önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$). Eğitim fakültesi öğrencilerinin üniversite ortamında derslerdeki başarıları kadar sosyal ve kültürel gelişimleri de önem taşımaktadır. Bu nedenle öğrencilerin gerek arkadaşlarıyla, gerekse toplumla sosyal beceri ve ilişkilerinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılabilir. Bu konuya ilişkin üniversite etkinliklerinin üniversite öğrencilerinin yaşadığı (barındığı) çevreyi de kapsaması, öğrencilerin yaşadığı çevre de önemli ve değerli bir birey olarak algılanmaları sağlanabilir. Belli dönemlerde sağlanan ulaşım ve diğer kaynak destekleri ile çeşitli bölgelere yapılacak programlı inceleme gezileri öğrencilerin kültürel ve sosyal gelişimlerinde etkin rol oynayabilir.

Cinsiyet, öğrencilerin üniversite yaşamına uyumunu güçleştiren nedenlere ilişkin yaşadıkları sorunlardan şehrin büyüklüğü ve kültürel yapısı, şehrin büyüklüğünün güvensizlik yaratması, okunulan şehri yeterince tanımama maddelerinde önemli bulunmuş ($p<0.05$), diğer maddelerde ise önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$). Öğrencilerin üniversite yaşamına uyumlarını güçleştiren nedenlerin en aza indirilmesi amacıyla öğrencilere okudukları üniversiteyi, programları, hak ve sorumluluklarını tanıtıcı ayrıntılı broşürler hazırlanabilir. Ayrıca Üniversite yaşamına yeni başlayan öğrencilere; şehir merkezi planlarının, ulaşım araç numara ve programlarının, önemli alışveriş merkezlerinin, kültürel (tiyatro, kütüphane, sinema vb.) ve sosyal (parklar, gösteri ve festival alanları) aktivite alanlarının planının verilmesi yaşanılan çevreyi tanımamanın getireceği uyum sorunlarını ortadan kaldırabilir.

KAYNAKLAR

- ALPAN, A. (1992). Cumhuriyet Üniversitesi ve Erciyes Üniversitesi Fen ve Edebiyat Fakültesi Öğrencilerinde Çevreye ve Üniversiteye Uyum Sorunları (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ALPERTEN, İ.N. (1993). ODTÜ Öğrencilerinin Uyum Düzeylerini Etkileyen Bireysel, Sosyal ve Ailesel Bazı Etmenler (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- BEE, H. (1996). **The Growing Child**. New Jerse: Simon & Schuster A. Viacom Company.
- BİLÂL, G. (1984). Demokratik ve Otoriter Olarak Algılanan Ana-Baba Tutumlarının Çocukların Uyum Düzeylerine Etkisi (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- CATTANACH, A. (1993). **Play Therapy with Abused Children, Play Therapy As a Healing Process**, Jessica Kingsley Publishers, London.
- JERSILD, A.T. (1971). **Çocuk Psikolojisi**. Çev. Gülseren Günce, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları 18, Ankara.

- KIZILTAN, G. (1984). Üniversite Öğrencilerinin Kişisel ve Sosyal Uyum Düzeylerini Etkileyen Etmenler (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- KUZGUN, Y. (1972). Ana-Baba Tutumlarının Bireyin Kendini Gerçekleştirme Düzeyine Etkisi (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- MACCOBY, E.E. (1984). "Socialization and Developmental Change", **Child Development**, 55,2 :317-328.
- SİVRİKAYA, K. (1992). Fatih Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Öğrencilerinin Uyum Düzeylerinin Belirlenmesi ve Uyum Düzeyleri Arasındaki Farklılıkların Araştırılması (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- YÖRÜKOĞLU, A. (2005). "Gençlik Çağı Ruh Sağlığı ve Ruhsal Sorunlar", ([http://www.kriminoloji.com/genclik%20cagi.htm\(01.10.2](http://www.kriminoloji.com/genclik%20cagi.htm(01.10.2)